

Tranås Stadshotell 1955 – Statt 2005 = 50 År.

En bildberättelse om kvarteret Lyktan, numera Storgatan 22, som 1952-54 revs för att ge plats åt Tranås Stadshotell som blev färdigt 1955.

Bilderna är hämtade ur Tranås fotografen Bror Johanson till Tranås Hembygdsförening donerade bilder, och ur Hembygdsföreningens bildarkiv.

TB AB Tranås **bostäder**

Nuvarande ägare

Längst till hö. Storgatan 22 Tengvalls Specerier senare Thaléns sport som brann ned 1953. Till vänster Fabrikör C.F. Linds tvåvåningshus som totalförstördes vid en brand 1947. Dessa byggnader tillhörde kvarteret Lyktan som började rivas 1952 för att bereda plats för det nya Stadshotellet.

Lövstad torg. Foto F.W. Gyllenram c:a 1860.

Lövstads torg i slutet av 1860 talet. I bakgrunden ses urmakare J. M, Malmqvists hus som tjänstgjorde både som bostad, urmakeri och butik Till vänster ses handlanden P.M. Wickmans magasin där samhällets brandredskap förvarades.

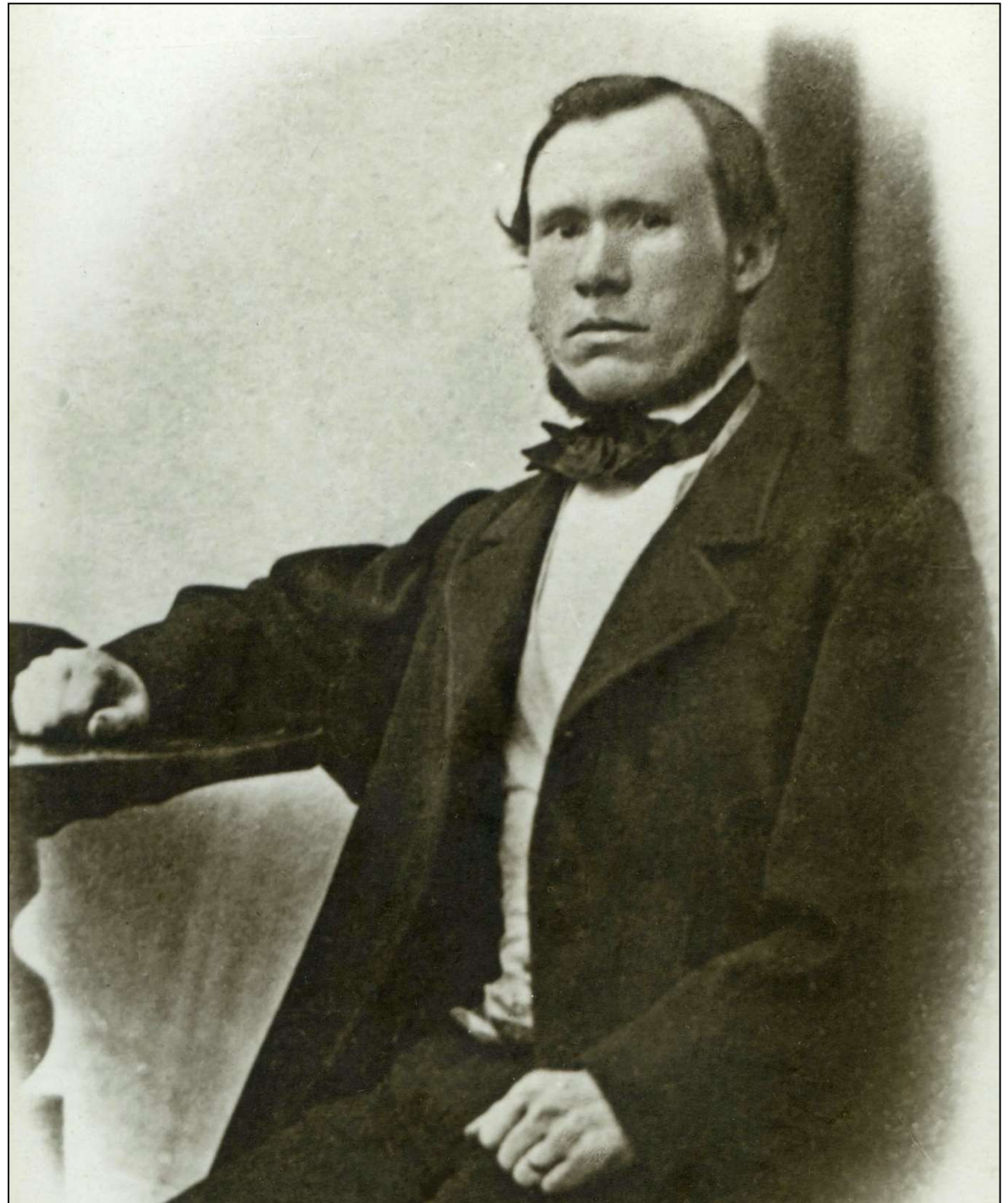
J.M. Malmqvist var en av bygdens första urmakare. Han var född i Malmbäck den 22 mars 1827.

Vid vistelse på Lannaskede brunn träffade han prosten Mellin från Säby, som övertalade Malmqvist att som urmakare flytta till Lövstad och hans nystartade marknadsplats där.

J.M. Malmqvist var en av bygdens första urmakare. Han var född i Malmbäck den 22 mars 1827.

I sitt andra äktenskap 1867 gifte han sig med Maria Cristina Tidblad, av samma släkt som Inga Tidblad, i det äktenskapet föddes sönerna Karl och August. Faderns företaget delades upp och Karl blev guldsmed och August etablerade sig som urmakare i Samhället.

Jonas Magnus Malmqvist avled 1911

År 1856 köptes fastigheten, Storgatan 27, av urmakare J.M. Malmqvist, som var född i Malmbäck 1827 och kom till bygden 1853, från början var adressen Storgatan 23. 1876 byggdes huset till och grosshandlare Jonas Johansson öppnade då en manufakturaffär i lokalen till höger. Malmqvist drev sin urmakerirörelse i husets södra del.

I huset Storgatan 23, som ses på bilden, fanns under åren 1890-1911 Handelsfirman N. Lindkvist. Lindkvist hade då lanthandel i Kapela. Affären flyttades sedan till Storgatan 35.

Jonas Johanssons fastighet, Storgatan 29, till höger på bilden. Här öppnade han 1893 en väl sorterade herr- och damekiperingsaffärer. Nästa hus köptes av urmakare Malmquist 1856.

Storgatan 27 låg i korsningen Storgatan - Bankgatan , som från början hade adressen Storgatan 23. Under 1870-talet påbyggdes huset, men det utseende som det har på bilden fick den först 1905. Huset revs 1962 för Sparbankens nybygge.

Storgatan 22. Kv. Lyktan

Torghandel i Lövstads samhälle under 1860-talet. I bakgrunden ses det Blavierska huset där stadshotellet nu finns. Torgplatsen var under de första åren, från 1849, förlagt till en hage söder om Missionsgatan, efter några år flyttades den till platsen enl. bilden, sedan de båda affärsmännen Blavier och Wickman låtit iordningsställa detta område till torgplats

Den första torgdagen i Lövstad hölls den 15 juni 1849 på initiativ av prosten S.G. Melin. Man var tidigare hänvisad att avyttra sina produkter på andra orter. Spannmålen transporterades till Jönköping eller Vadstena, medan smör ost kött och potatis såldes i Norrköping, där man fick bäst betalt. Samtidigt köpte man där specerier och klädesplagg som inte kunde tillverkas i hemmet. Då dessa handelsfärder tog en vecka kan man förstå, att Tranåsbygdens befolkning tog budskapet om en egen torgdag med stor tillfredsställelse.

Ågatan 30, 32. mot Svartån. Bild KE Jansson 1966.

Det vita huset till vänster tillhörde Vagnfabriken som flyttade från Strömsholmen till Ågatan 30. Huset användes som snickeriverkstad och byggdes i början av 1900-talet.

Det mörkare huset har varit tvättstuga och torkvind och här hade slaktare Axel Johansson sitt slakthus. Mot slutet fungerade huset som snickerifabrik, det var fabriker Axel Andersson, mest känd som "Krokiga möbler" som drev sitt snickeri där. Han hade tidigare haft sin fabrik vid Vasagatan och där tillverkat rokokomöbler, därav namnet.

Stadshusbron färdig 1947. Gatan från bron över Storgatan till Nygatan hette från början Vattengatan. På bilden där arbetsbodarna står, var under 1920-30-talet fisketorg, på den tiden fanns det 5 till 6 fiskaffärer i Tranås. På hösten var kräfthandeln stor och överkonstapel Hagberg gick där och kontrollmätte kräftor. De som inte höll måttet släpptes ut i ån nedanför. En av hans föregångare, fanjunkare Wetterhall, såg till att de partier sänktes i Åsvallehultsdammen. Han hade nämligen själv fiskevatten där.

Södra Gyllenfors, söder om stadshusbron låg torgstallarna som torgknallarna ställde sina hästar medan de skötte kommersen på torget. I huset rakt fram hade Sand sitt åkeri med bostad och stallar. Där de gamla stallarna fanns står i dag Cityhuset.

Mellan stadshusbron och Kneipen låg det lilla vita huset som var Adolfssons kallbadhus. Strax bakom ligger Kneipens med staket omgärdade badbrygga, vad badgästerna inte visste var att Kuranstaltens avlopp gick ut i ån 50 meter uppströms.

Adolfssons bad- och hyreshus nedanför Lilla torget, vid den stora översvämningen 1924. Vattnet från Svartån steg till ett 10-tal meter från Ågatan och hela Strömsholmen låg under vatten men värst drabbad blev Kimarpsområdet vid Lillån.

Adolfssons affär med gaveln mot Lilla torget, här har varit skoaffär, systembolag och cykelverkstad. Tredje huset från vänster var Frälsningsarméns kårlokal från 1888 till 1921 och längst fram på Ågatan, mot söder, Vattenkuranstalten.

Föredrag på torget efter rösträttsdemonstration den 6 maj 1906. Till höger det Blavierska huset, där Stadshotellet nu är uppfört.

Gymnastiksällskapet har uppvisning på lilla torget i maj 1922. Talaren är Elis Kågén

Storgatan 22 Kv. Lyktan. Foto KE Jansson 12/10 1952.

Husen byggdes under 1860-talet och revs 1952-53. Affären mot Storgatan drevs fram till 1870 av J.A. Blavier, han hade där speceri- och manufakturaffär. Lokalen övertogs av handelsfirman J.P. Johansson & Co. Där har sedan varit flera affärer bland andra Karlsson och Friberg och till sist hade Tage Thalén sportaffär där. 1953 uppstod en brand i affärslokalen varefter huset revs. Tranås förste vävare Edv. Fagerberg, flyttade till orten c:a 1880 och hade sin första bostad i huset.

Tranås blir stad 1919 och byggnaden i mitten blir Tranås stadshus. Huset uppfördes omkring 1865 av bleckslagare Moberg och upphöjdes 1919 till stadshus. I Axel Anderssons (kuranstaltens grundare) fastigheten till höger, Storgatan 20, öppnade Johan Peter Fång en mössaffär omkring 1895. Den blev det egentliga ursprunget till AB Oscar Wigén.

Lilla torget vid midnatt, då festligheterna nådde sin höjdpunkt. På stadshuset fanns en transparang med texten TRANÅS STAD 1919.

På Lilla torget började det redan klockan 11 på kvällen att samlas folk och strax före 12-slaget var torget fullpackat med festdeltagare. Här underhöll Skyttegilletts musikkår och Hembygdskören. Högtidstalare var stadsstyrelsens ordförande Josef Sjöberg och landshövding Fredrik Pettersson.

Vykort Storgatan 20, 18 och 16 mot Stora torget. Foto Tranås pappershandel.

Axel Anderssons fastighet Storgatan 20 är delvis uppfört av virke från Traneryds herrgård, som totalförstördes av den våldsamma cyklonen 1882. Hans planer var att bygga huset alldeles intill gatan utan förgår. Handlanden CA Andersson och kapten O. Bennich uppvaktade länsstyrelsen som ålade Axel Andersson att bygga huset i rät linje med övriga hus vid gatan. Fastigheten byggdes sedan i flera etapper där Tranås järn- & bosättning sedan skulle ha sina affärslokaler.

Änkeprostinnan Hedvig Mellin byggde sin fastighet vid Storgatan i slutet av 1850-talet, som hade en viss likhet med prästgården i Säby. Hon sålde sin fastighet till slaktaren Axel Andersson och flyttade tillbaka som prostinna till Säby prästgård. Axel Andersson rev det Mellinska huset och ämnade därefter uppföra en större affärs och bostadsfastighet vis Storgatan.

Torgdag på Lilla torget. Till höger Storgatan 20, med John Rehns Speceriaffär på hörnet

Storgatan 20. Glasplåt.

GA Andersson Handelsfirma fanns i södra änden av Storgatan 20. På trappan bröderna Artberg. Ingenjören GM Artberg, handlande Gottfrid Artberg och handlanden Th. C. Artberg. Affären flyttades sedan till sin nybyggda fastighet på Storgatan 24. "Anderssons Järnaffär"

Storgatan 20. Glasplåt från c:a 1920.

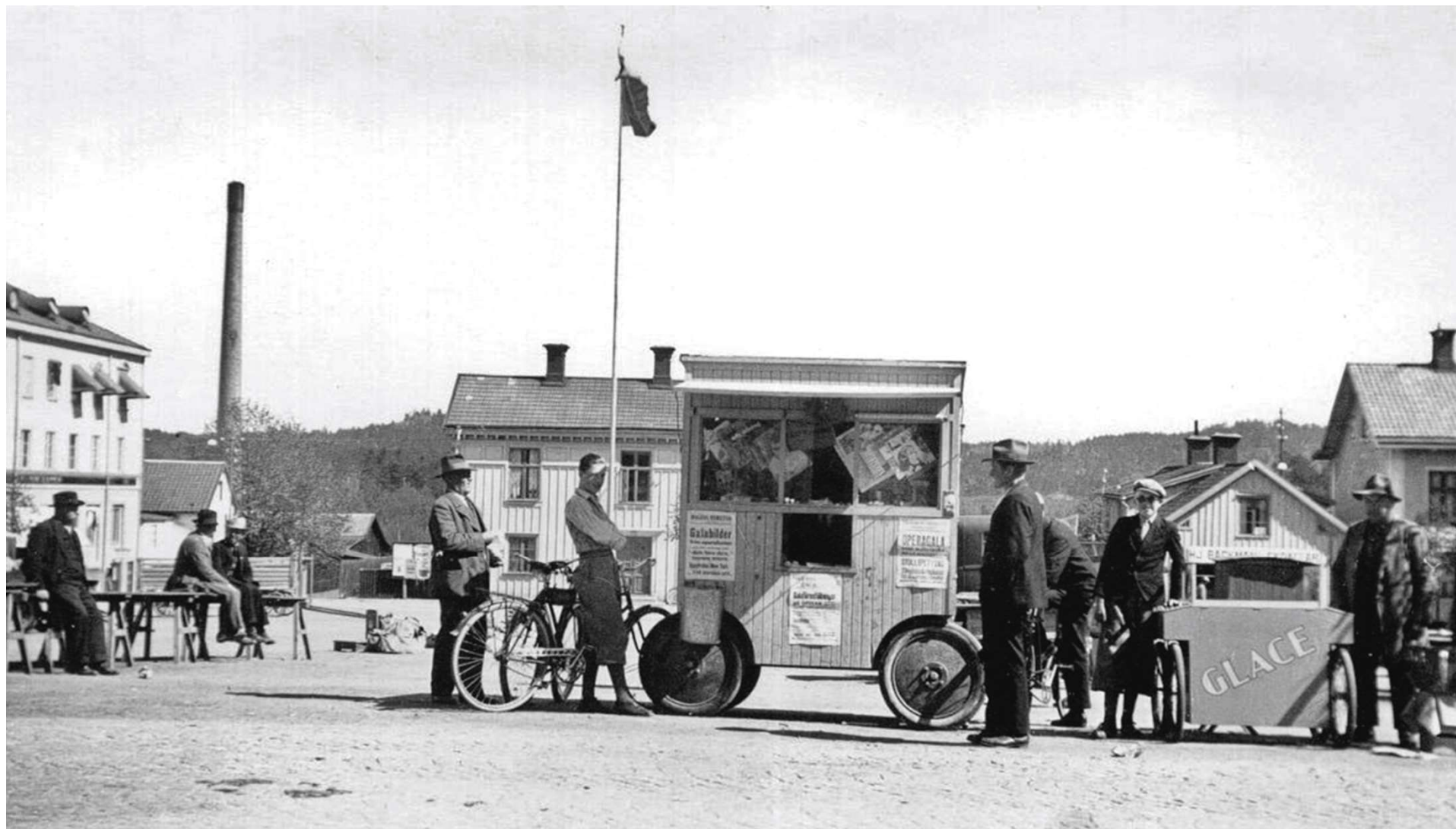
På hörnet mot norr låg John Rehns Speceriaffär. Affären var ansedd som stans förnämsta på grund av att därifrån levererades specerier till Badhotellet. På bilden finns biträdena Artur Levin, Nils Gustavsson och John Hellgren.

Lilla Torget med lysetornet, vykortet är från 1902. Axel Andersson kom från Asby till Sommens samhälle 1880 och startade en charkuterirörelse där. 1881 flyttade han över verksamheten till Tranås och köpte Änkeprostinnan Melins fastighet på Storgatan och byggde etappvis upp fastigheten som syns på bilden. Han hade sin butik "Kött och Fläskhandel" i källarplanet. I huset öppnade Johan Peter Fång en mössaffär omkring 1895, den blev det egentliga ursprunget till AB Oscar Wigén då Oscars bror Carl Wigén gifte sig med Fångs äldsta dotter Elin och övertog svärfaderns mössaffär 1898. På nyåret 1898 kom den 18-åriga Oscar Wigén till Tranås och började efter ett tag på broderns företag och blev hans kompanjon år 1904.

Lilla Torget med ambulerande tidningskiosk (Linds) och glacéstand (Andersson "Smith"). I bakgrunden det gamla Stadshuset. (1940-talet ?)

Fastigheten vid lilla torget – Ågatan 13 (Kvarteret Nordstjärnan) där Statt nu ligger. I huset fanns Folkbiblioteket från 1931 fram till 1940 då det flyttades till Skolgatan 3, där också stadsbiblioteket startades 1945. Under krigsåren på 40-talet fanns kristidsnämnden i fastigheten på Ågatan.

Demonstration för kvinnlig rösträtt 1906. Mitt på bilden syns en affärsskylt "Axel Johanssons häst och fläskkött", han byggde sedan huset där Kvantum nu finns.

Så här såg platsen, Ågatan 28, före 1928 där Kvantumhuset nu ligger. Strax bakom till höger ligger gamla stadshuset.

Ågatan 26 byggdes år 1926 av slaktare Axel Johansson, som i många år bedrev slakteri och charkuteriaffär i fastigheten. Affären övertogs av ÖAF, det har sedan varit flera olika verksamheter i lokalerna. Huset revs 1986 och här byggdes ICA Kvantum. Posten fick också nya lokaler i huset.

I den s.k. Mobergska fastigheten bosatte sig garverifabrikör Magnus Johansson 1870, där Tranås folkbank öppnade kontor 1885. I mitten av 1890-talet blev garverifabrikör C.E. Scheutz ägare av fastigheten, vilken han sålde till Tranås köping omkring 1910. Sedan Tranås fått stadsrättigheter har den disponerats av den kommunala förvaltningen.

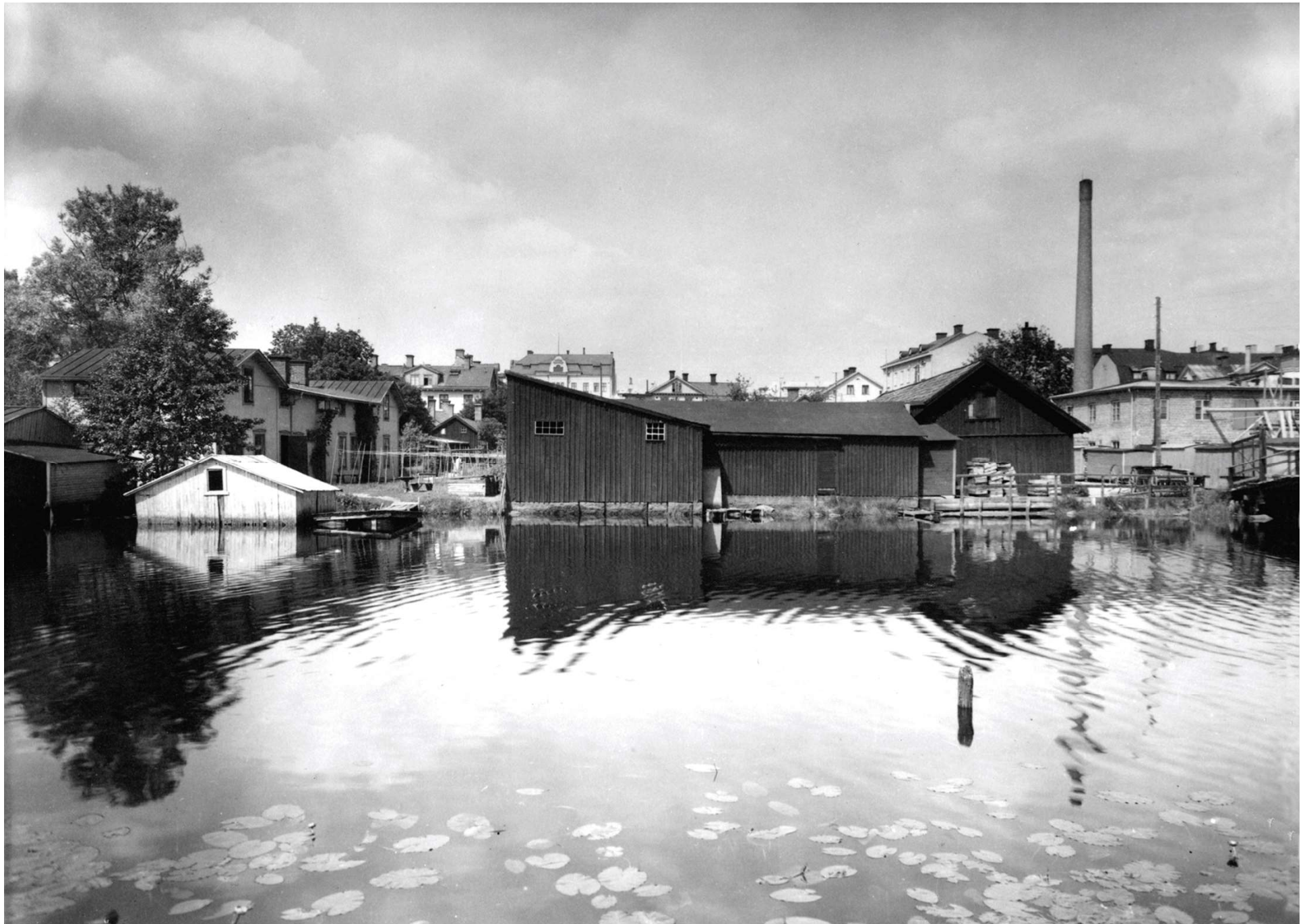

Byggnaderna uppfördes i början av 1850-talet av garvare N. Strømmer Från 1870 hette garvaren Magnus Johansson. År 1895 övertogs det av C.E. Scheutz, rörelsen lades ned 1960 och byggnaderna revs 1965

Till höger bredvid stadshuset finns bröderna Rydins cykelaffär som sedan flyttade upp sin verkstad till torget i slaktare Axel Johansson tidigare lokaler.

Adolfssons Bad och tvättbrygga

Innergård

Ågatan med Rydins cykelverkstad närmast

Fr. vänster Wigéns huset, Storg. 24,(1933) med Ahlstens järn och Wigéns Päls och hattaffär. Därefter Storg. 22 ett tvåvånings trähus med Fredrik Petterssons bageri på bottenvåningen och med samma adress Storg. 22 Thaléns Sport.

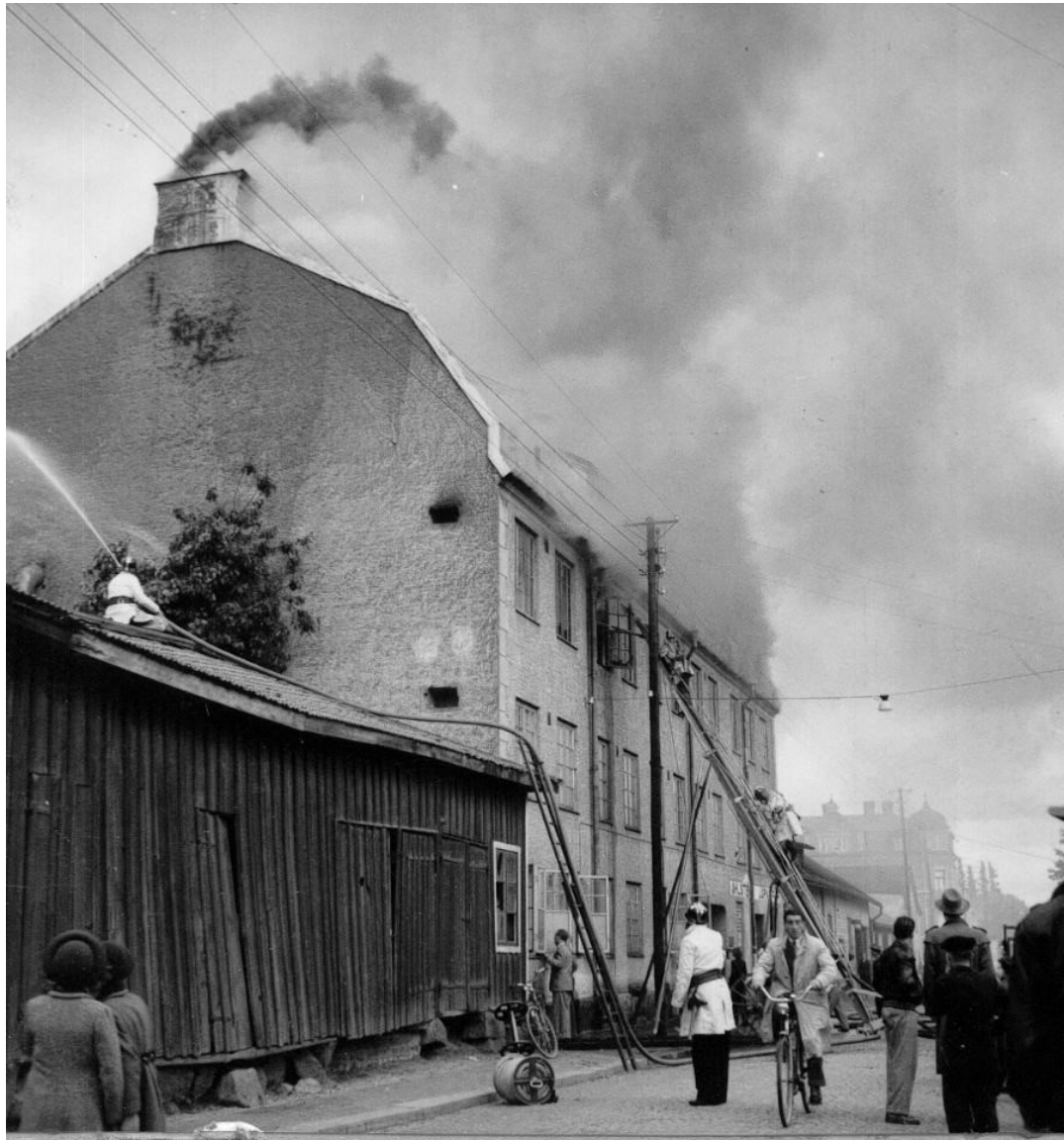

Fredrik Petterssons bageri, Storgatan 22 totalförstördes av en brand 16/7 1947. En inneboende avled senare av brännskador.

Rivning av kvarteret har börjat, det är nu vinter 1952 – 1953. Elledningar tas ner och bodar rivs.

Åtskilligt av värde kunde räddas, ett 100-tal pälsar och tygpäckar bars ut av tjänstvilliga som kom till platsen. Järnhandlarna Palmér och Engstrand bar ut patroner och andra explosiva varor från lagerutrymmena mot Ågatan.

Storbrand på Wigéns Päls o Mössfabr. Ågatan 15 söndagen den 28 sep. 1952. Brandchef Bertil Lind försattes snart ur spel, då han råkade snava över en slangledning och i fallet bryta vänstra armen.

Rivningen av fastigheten som benämns som "kristidsnämnden", mot Ågatan, har börjat.

Framför den rivna fastigheten mot torget var Lövestads torghandel belägen redan på 1860 - talet och mot Storg. inrymdes Blaviers speceri - och manufakturaffär. I den rivna byggnaden har det även funnits en hotellrörelse, som serverade mat, vin och öl till hungriga och törstig Tranåsbor.

Våldsam
eldsvåda gjorde
sista arbetet med
rivning för nya
stadshotellet.

**Skador för över 60 000
kr (965 000 kr. i dagens
penningvärde) i Thaléns
Sportaffär. Den 26/3
1953**

Här flyttas baracken som tjänstgjort som brödbutik efter branden på Fredrik Petterssons bageri 1947

Bilden är tagen från taket på baracken. Byggnaden i bakgrunden torde ha uppförts i slutet av 1860-talet av J.A. Möller, som där öppnade konditori och hotell. Där finns nu den fastighet som inrymmer "Expert", radio och TV affär.

Diverse kvarglönt från rivningen som senare hamnar på tippen.

Under samma period (1954) som kvarteret Lyktan revs, rivs också det gamla stadshuset och virket blir till en villa i Hjälmaryd. En fasad sparas i nya stadhuscaféterian. Statsvapnet i trä stjäls och återfinns aldrig. Numera finns det en fontänen framför Kvantum på denna plats.

Nu har grävskopan börjat att gräva ur för den stora grunden till stadshotellet. Året är 1953.

Med grävskopornas hjälp schaktar man bort tonvis med material från den från inlandsisens bortgång bildade grusås, ty med det strömmande smältvattnet fördes allt detta grus och bildade väldiga åsar bl.a. i Tranåstrakten. Inlandsisen avsmälte med c:a 100 m per år.

Här grävdes c:a 20 000 m³ schaktmassor bort med hjälp av 5000 lastbilstransporter

Innan all schaktning är klar började man med att stämma upp för bottenplattan.

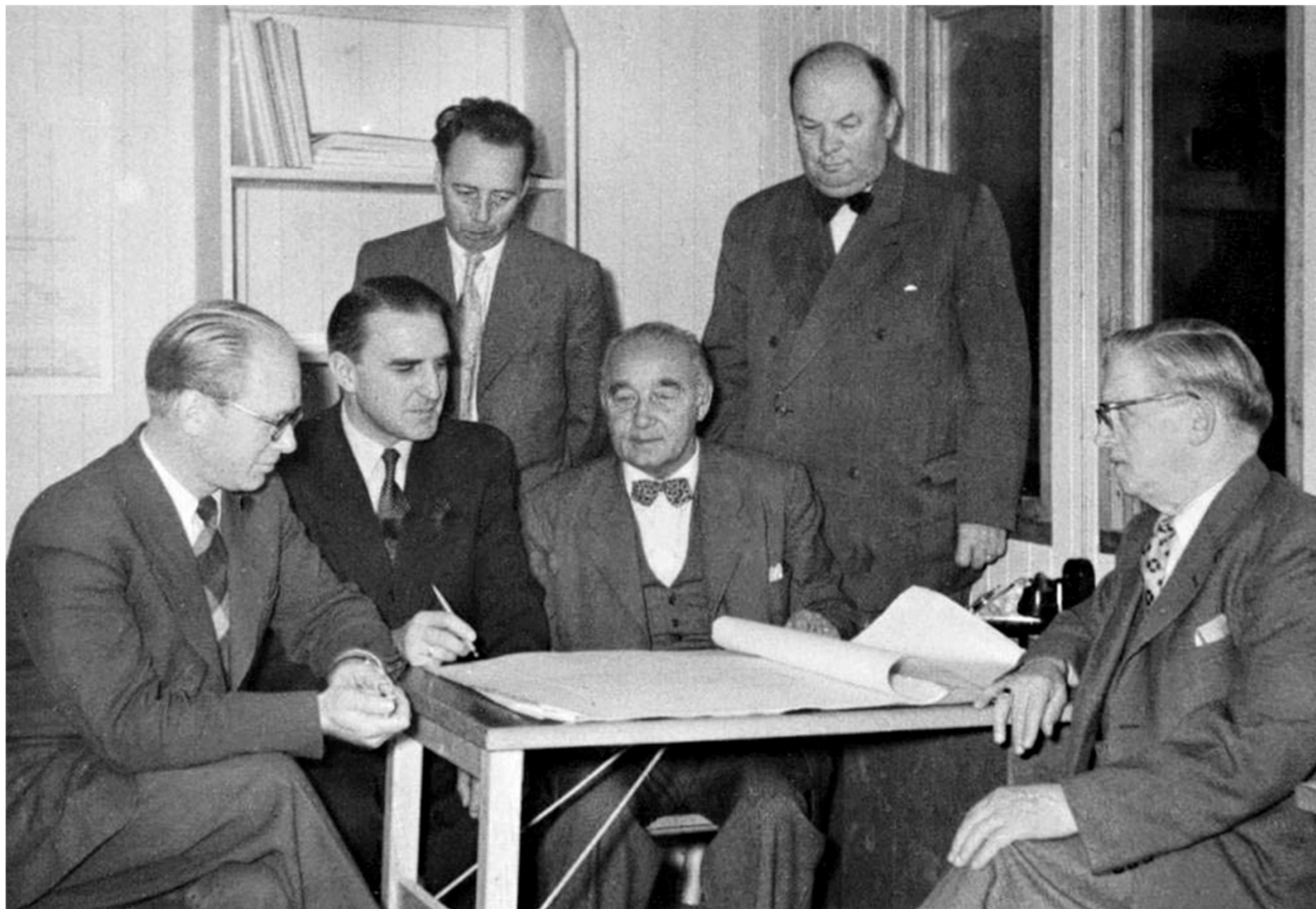

Dom långa
stolparna som
ligger i
framkant ska
fungera som
stöttor när
man gjuter
botongvalvet
för
biosalongen

Av Tranås stad utsedd byggnadskommitté för byggandet av stadshotellet.

Från vä. Lars Bergström, Arvid Jonas, Sven Jacobsson, Algot Widolf, Sven Segerdahl och David Sterne.

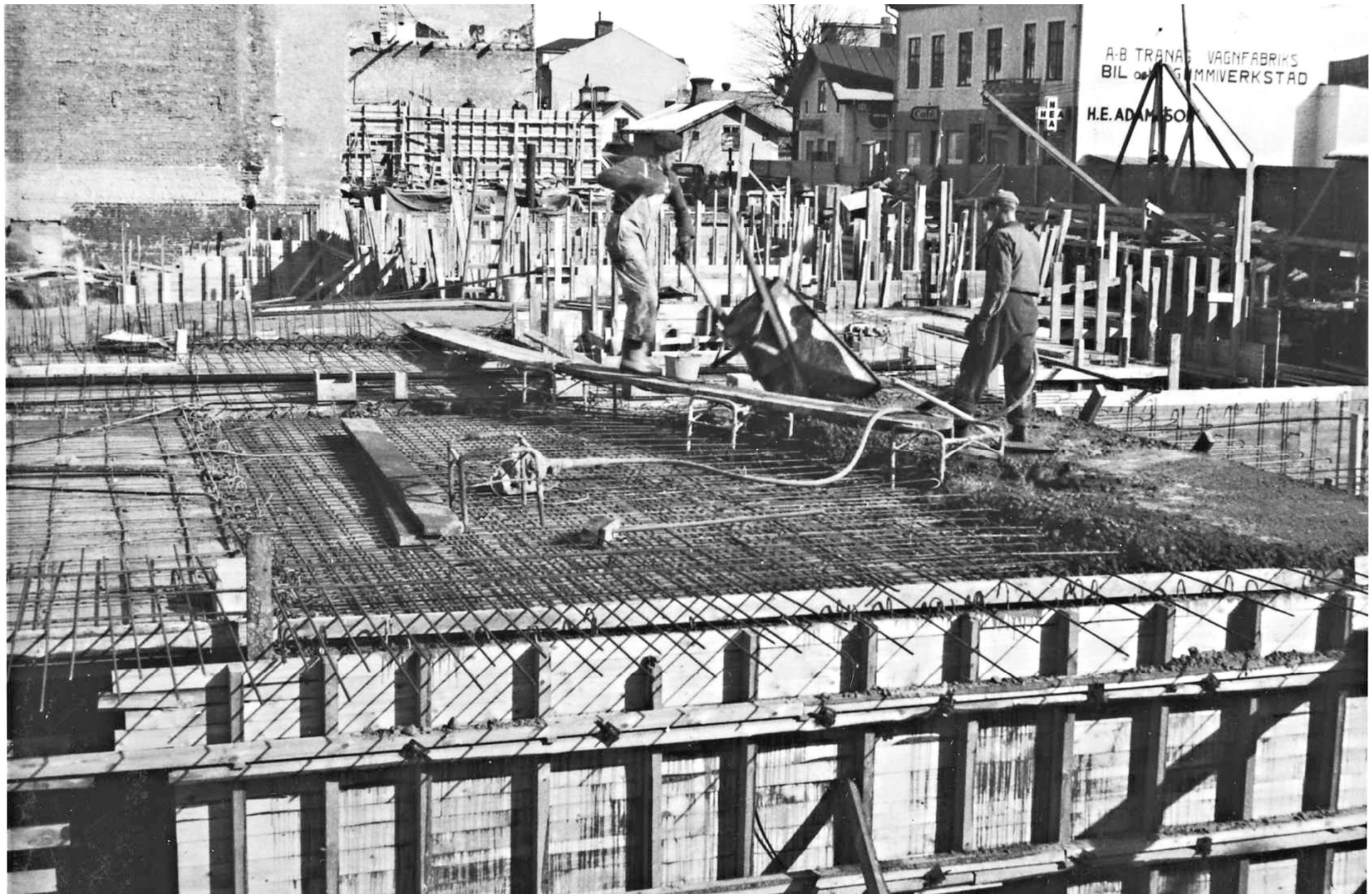
Där hålet i mitten är
kommer biografen
Royal att finnas.

Det finns två
källarplan under
Storgatan marknivå.

Nu är man uppe i gatuplan, sett från Ågatan. Valv efter valv gjuts och betongen kärrens ut med skottkärror, ett styvt jobb från tidig morgon till sen kväll då en gjutning måste bli klar under dagen för att sedan brinna ihop som en enhet.

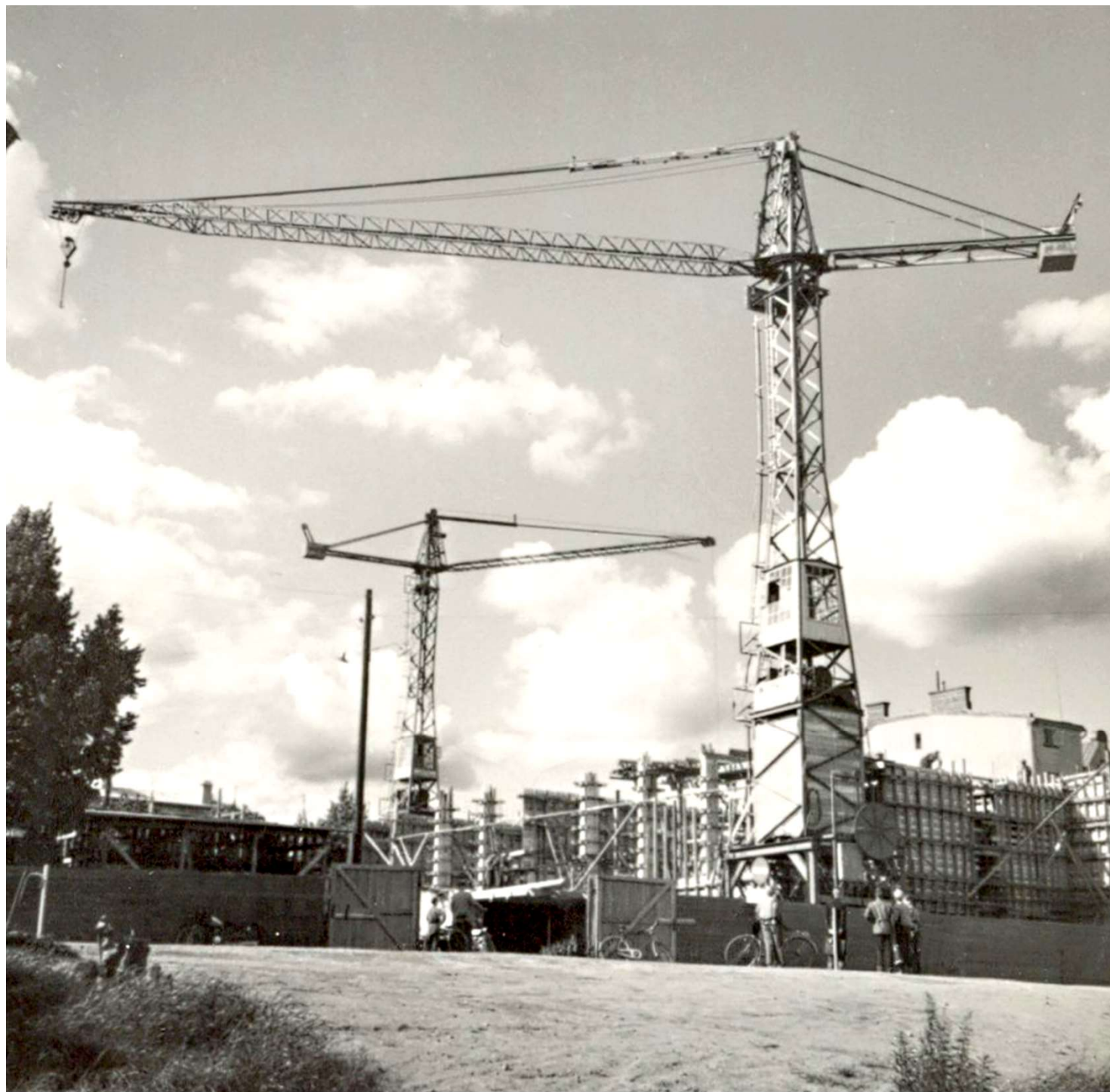

Trots den stora byggarbetsplatsen mitt i centrum fungerade staden som vanligt. Och det var alltid många som nyfiket kollade hotellbygget, speciellt en sådan här dag när det var fredag och tillika torgdag som även den fick rum på den lilla bit som var kvar av torget.

Nu har man kommit upp så att först planet från Ågatan syns. Det här ska bli entrén till den nuvarande puben.

Två stora kranar
monteras upp, en
vid Storgatan och
en vid Ågatan

Nu är entréplanet från Storgatan klar likaså andra våningen som skall innehålla hotellrum, det tredje våningsplanet har påbörjats och det skall bli ytterliggare två våningar till.

Nu sker all
transport av betong
från
betongblandaren
till gjutplatsen med
hjälp av de stora
svängkranarna.

Och betongen blandas på plats med hjälp av utrustningen som ses på bilden.

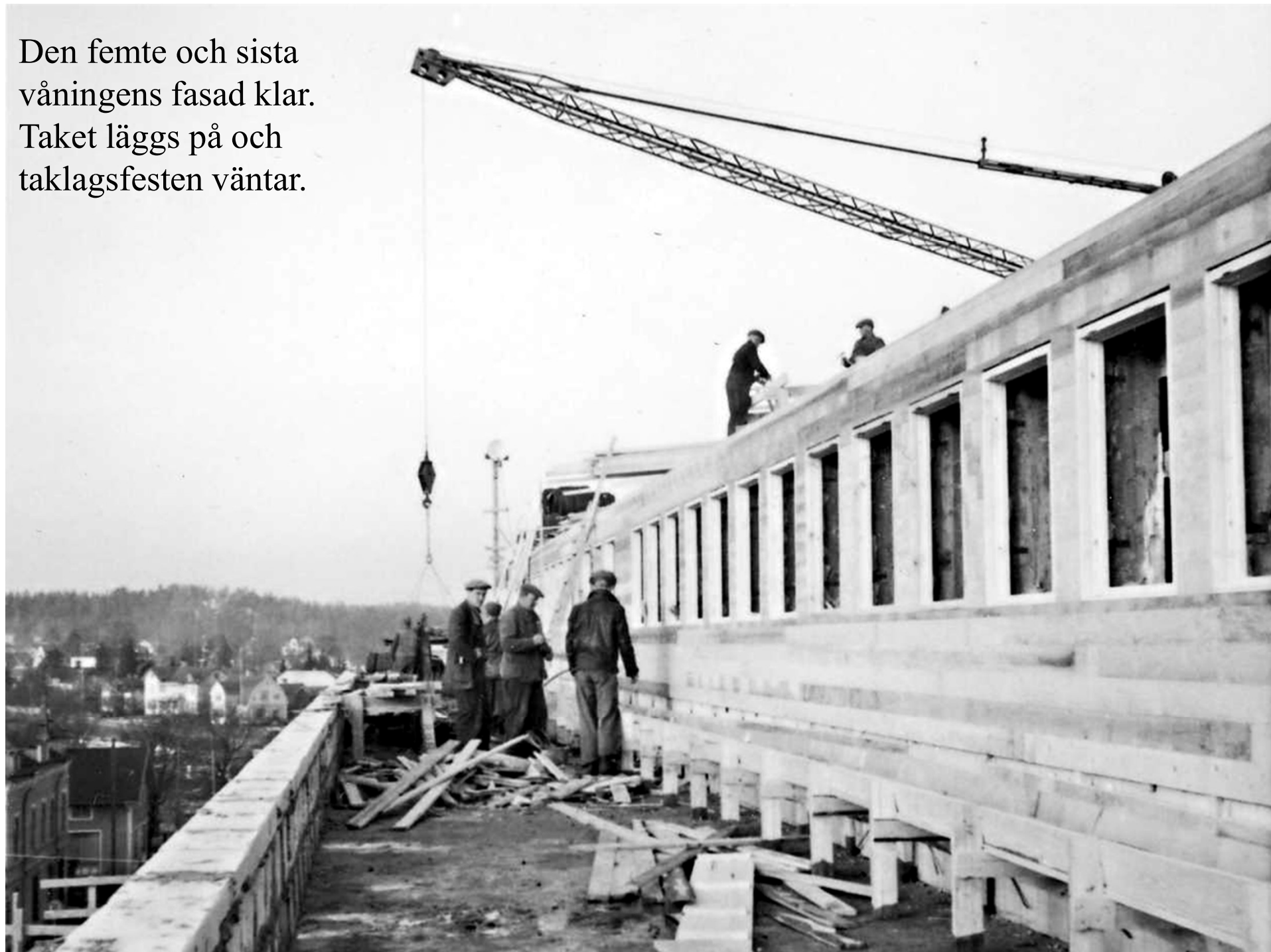

Nu är fjärde våningens fasad uppe och nu kan man faktiskt börja se hur stor byggnaden blir.

Den femte och sista
våningens fasad klar.
Taket läggs på och
taklagsfesten väntar.

Snacka om att ha
ett högt och uppsatt
arbete med en
fantastiskt utsikt
över stan.

Statshotellet har nu kommit så långt att byggnaden är under tak och på lördagen den 15 januari 1955 vajade tre svenska flagor på det stora byggnadens tak.

Taklagsfesten i Stadshuset väntar

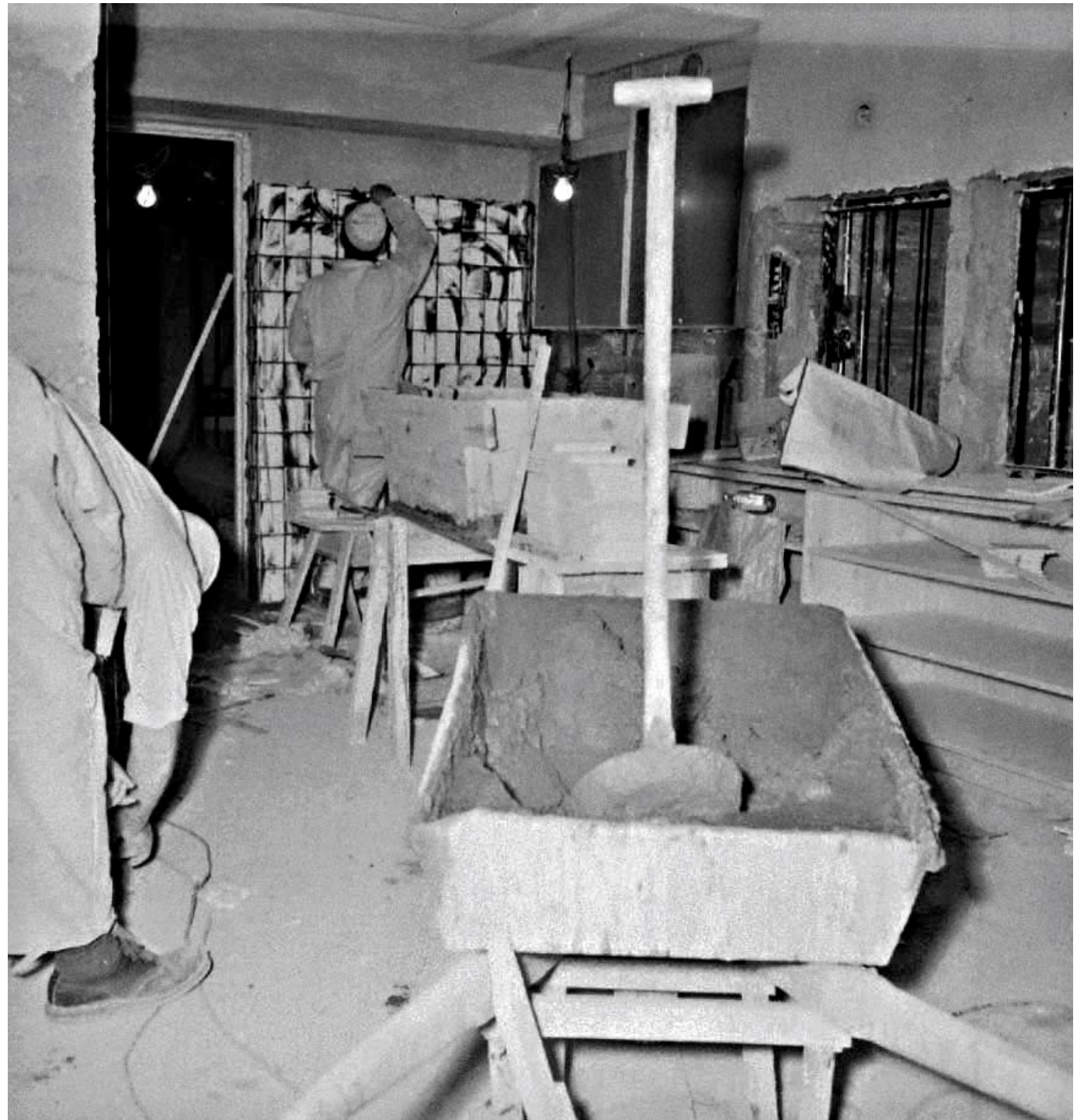
Lördagen den 15 januari 1953 hölls taklagsfest i stadshuset, där ett 90 tal inbjudna jobbare på bygget, entreprenörer, arkitekter, konstruktörer m. fl. deltog.

Bolagets verkställande direktör ingenjör Sven Segerdahl välkomnade gästerna, och tack framfördes av Skånska Cements platschef i Jönköping ingenjör Sem Camenius.

**Nu skall väggar putsas
och kaklas, golv och tak
läggas och målas.**

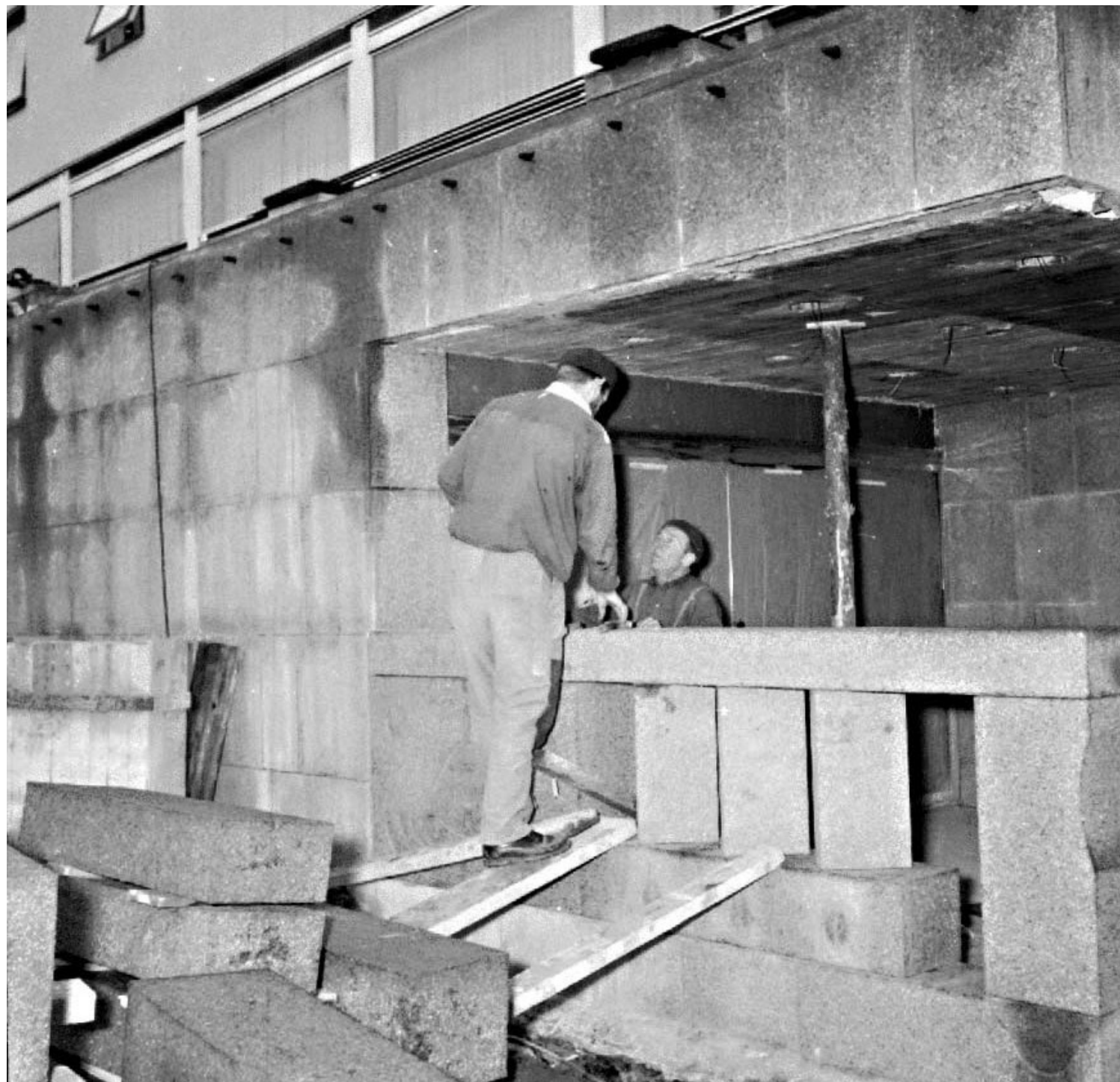

Det nya Stadshuset som invigdes ett år tidigare, 1954, syns i bakgrunden.

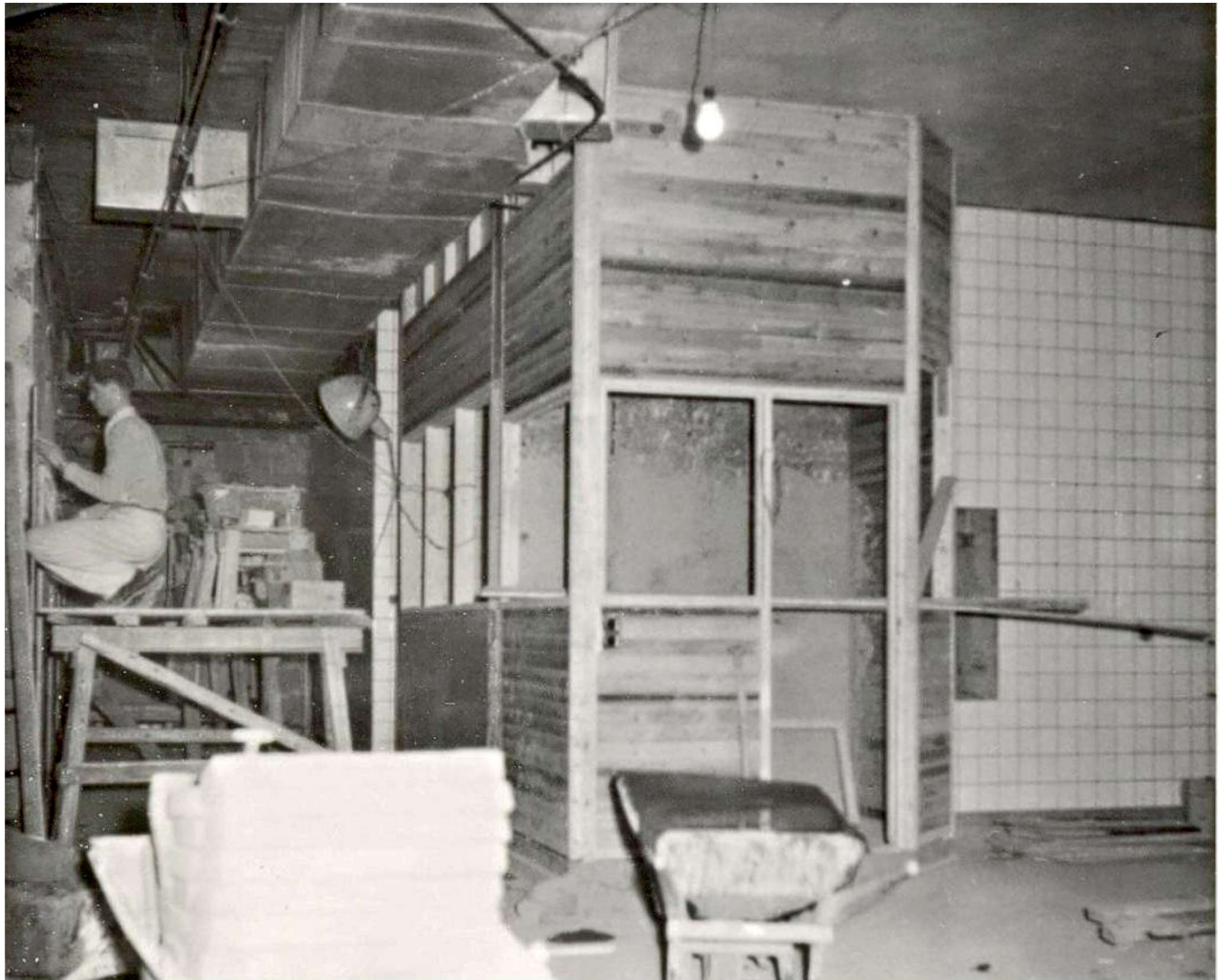
Entrén från
Ågatan
färdigställs
med ett
vackert
stenarbete av
duktiga
yrkesmän
från
Ödeshög.

Ur all den här oredan
ska det snart bli
premiär.

Och faktiskt nu börjar det likna någonting.

Ljuskåden, ett spektakulärt projekt som väckte stor uppmärksamhet, men som blev mycket vacker och uppskattad.

Numera finns biblioteket under det här taket som är utbytt till en stor glaskupol

Källarmästare Åke Grimlund som har gjort en fantastisk prestation. Som med en fältherres vakande öga har han drivit fram arbetena till en snart förestående premiär. Inredningar och färgval gjordes av Tage Westberg

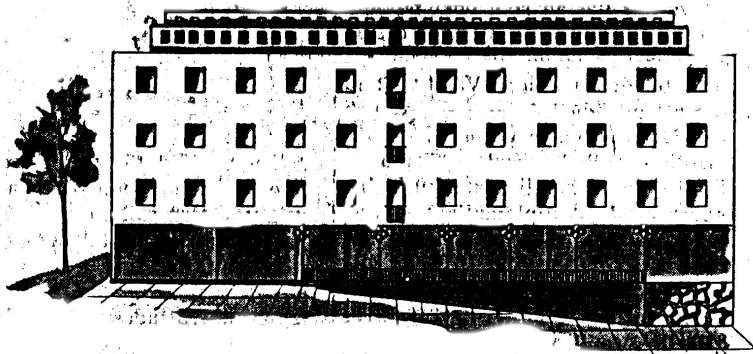

Köksavdelningen – hypermodern, blänkande av rostfritt och kakel, utrustat med alla moderniteter som står att få i branschen – AGA-spisar och stekugnar, som tar emot hundratalet kycklingar i en munbit.

Vi öppnar på lördag

**2
7**

Jä på lördag kl. 17.00 slår vi upp portarna, trots allt skulle man vilja tillägga med tanke på att varken exteriör eller interiör är fullt färdiga ännu. Vi tar dock chansen och hälsar Er välkommen till lördagens premiär:

Supé dansant fr. kl. 20.30

Stadshotells premiären blev riktigt lyckad.

Källarmästaren Åke Grimlund kunde räkna in fullsatt lokal i den stora ljusgården här med terrassmatsalen, galleriet och läktaren i bakgrunden.

Bland gästerna märktes, hotellstyrelsens representant Sven Segerdahl, byggnadens arkitekt Georg Varhely, kontrollanten Lars Bergström och inredningsdetaljens allt i allo, direktör Tage Westberg.

Stadshotellpremiär i Tranås, lördagen den 2 juli 1955, i den vackra och eleganta ljushallen.

Så här före premiärdagen är det brått på Stadshotellet i Tranås. I morgon kväll skall premiären stånda och bordsbeställningarna är redan många. Fullsatt blir det säkert och gästerna får stifta bekantskap med en ovanligt tjugisig restaurang.

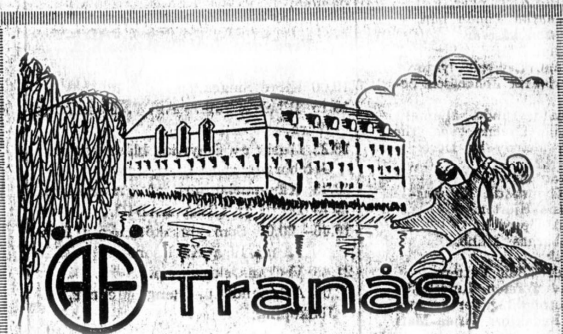

En modern
husmor

kräver goda varor
och väljer

 Livsmedel

ÖSTERGÖTLANDS ANDELSSLAKTERIFÖRENING

 Tranås

*flyttar in i ny,
modern butik*

Storgatan 22

(Fastigheten Stadshotellet)

Vi har varit trångbodda på Ågatan och vi beklaga att vår allr större kundkrets i Tranås inte alla gånger kanske fått den service vi önskat. Därför är det med glädje vi på måndag hälsar Er välkommen till vår nya, moderna butik i fastigheten Stadshotellet — STORGATAN 22. En tip-top butik med resurser att möta en husmors berättigade krav på FÖRSTKLASSIGA VAROR och GOD SORTERING.

Under nov. månad 1955 flyttar ÖAF från Ågatan in i nya lokaler i Statshotellsbyggnaden på Storgatan

Ahlstens järnhandel levererade bl.a. tvättmaskiner till Stadshotellet

Tr. P. 1955-56

Stadshotellet
valde
PODABS
TVÄTTMASKIN

*Gå och se
Podabs tvättmaskiner*

Föhl. 28/2-56

PODABS
NVA
tvättmaskin
TMC

Bionger
Tvektar
Sköljer
Centrifugerar
Er tvätt på
1 1/2 timma.

Säljes i Tranås av

Ahlstens
TRÅNÅS

Järnaffär

Matsalen

Ljusgården

Dubbelrum

Enkelrum

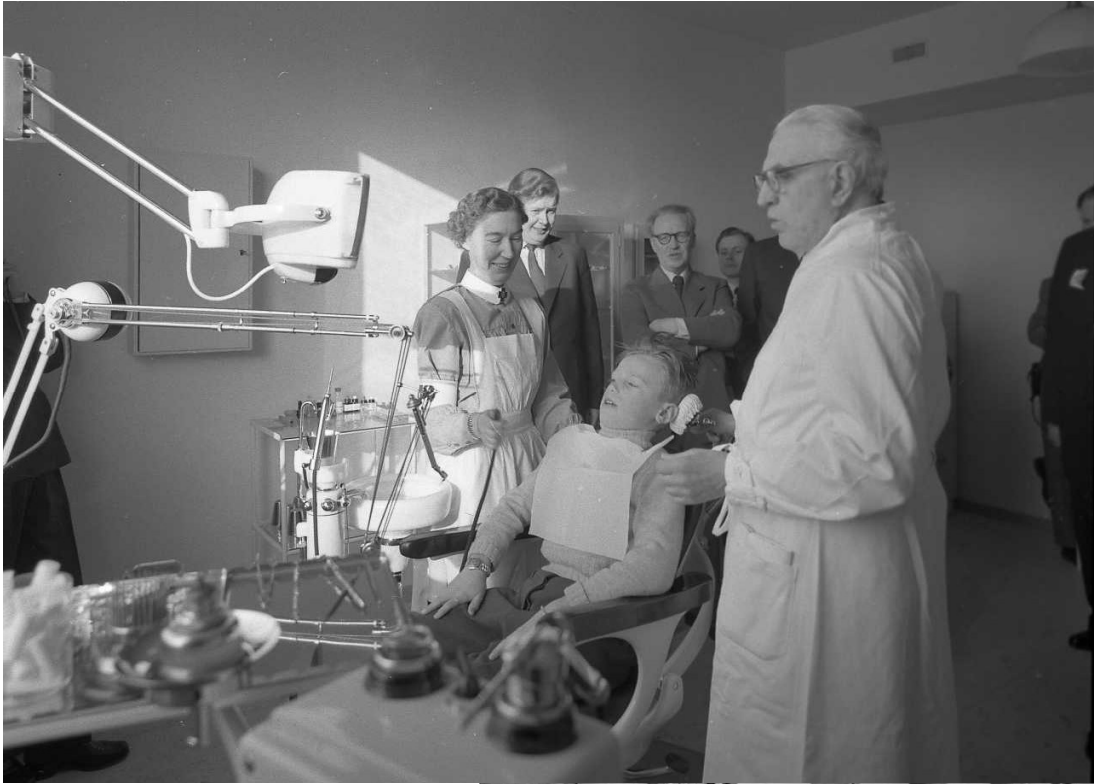

Köket med kallskänken

Och kockarna

Här fanns folktandvården

Och biblioteket

Ett nybyggt Stadshotell som det såg ut hösten 1955 med Tells Tobak på hörnet. ÖAF:s Livsmedel som flyttat upp från Ågatan har nu en modern butik på Storgatan 22 . Biblioteket finns i byggnaden liksom Reso resebyrå och Hanssons Frisersalong. Och fotografen Bror Johansson har sin fotoateljé på tredje våningen.

Statshotellet, är ritat av arkitekt Georg Varhelyi. Hotellet inrymmer 72 rum med över hundra bäddar. I matsalar och festvåning finns plats för cirka 600 gäster. Inredningen har en personlig prägel med varma färgkombinationer och vacker formgivning. Stadshotellet i Tranås, som är ett av landets modernaste, har blivit en omtyckt samlingsplats för konferenser. Stadshotellet har med sin mäktiga fasad tillsammans med andra nyuppförda fastigheter utmed Storgatan givit staden något av storstadskaraktär..

Erlands korvkiosk. Erland Andersson "Smith". 1950-60-talet

Torghandel

Lions Loppmarknad 1981

Statt år 2005

Bildspelet med
Stadshotellets
tillblivelse har
tagits fram av
Eije Fasth

På uppdrag av
Tranåsbostäder

TB AB Tranås **bostäder**